

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Pred volitvami!

Denešnji list je poslednji, ki ga dobijo čebralci pred volitvami v roke. Pojasnil je „Gospodar“ v dolgi vrsti listov vse, za kaj da bo v prihodnjem državnem zboru šlo, in zakaj torej katoliški Slovenci liberalcev voliti ne morejo in ne smejo, ako si nečejo velike odgovornosti na svoji vesti nakopati. „Gospodar“ torej kriv ne bo, ako se bo kljub vsestranskemu poduku volilcev našlo, ki bodo krivo volili. Krivo pa bodo volili vsi tisti, ki bodo svoj glas drugim možem in ne onim dali, katere jim je priporočil osredni odbor v Mariboru in v njegovem imenu tudi „Gospodar.“

In kateri so ti drugi možje? V Mariborskem okraji stotnik Seidl, nemškutar in liberalce od pet do glave, ki se še baha s tem, da je za to, naj se — duhovniki ženijo! — V Ptujem okraji je slovenski liberalce, dr. Ploj, ki je po duhu Seidlnov brat, le da tudi slovenski govori in torej še več pohujšanja zatrositi zamore kakor Seidl. — V Celjskem in Breškem okraji imamo pa celó dva liberalna ponudnika: nemčurja Šnidržiča in dra. Vošnjaka z Ljubljane.

Volilci, ki bodo tem štirim možem svoj glas dali, bodo krivo volili, ker bodo glasovali za liberalce!

Kaj da so liberalci in kaj hočejo, vemo že zdavno, je povedal tudi prav odkritosrčno dr. Ploj na volilnem shodu pri Kapeli, kakor že zdavno pred njim nemčurski kandidat Reuter v Mariboru. „Jaz sem za to“, — rekel je Ploj — „da se kat. cerkev popolnem podvrže svetni oblasti.“ Častni kmet, ki mu je v besedo segel, rekoč: „Taka cerkev ne bi bila več katoliška, postala bi ministerska“, — je pravo zadel. Na to res delajo framasoni po vsem svetu,

in v njih družbo stopili so slovenski liberalci Vošnjak — Plojeve baže s Šnidržičem in Seidl'nom vred.

Poglejmo nekoliko to „ministersko cerkev“ in blage, ki jih vernikom donaša! Po nauku Gospodovem in sv. katoliške cerkve nima nihče pravice, opravljati veljavno duhovske službe kakor edino le tisti, katerim cerkev sama po svojih oblastnikih službo in vernike v skrb izroči. To je sveto poslanstvo kat. cerkve, biser njene svobode, največa tolažba vernikom, ki bi sicer v nevarnosti bili, da imajo namesto postavnega pastirja — ničvrednega najemnika in sleparja! Vsled tega poslanstva mora vsacega škofa potrditi in vernikom dati najvišji pastir in poglavar vesoljne cerkve. Brez tega potrjenja in poslanja bil bi škof najemnik, ne pravi pastir, nja služba bila bi neveljavna. Vsled cerkvenega poslanstva zamore vsak duhovnik v škofiji le veljavno služiti in svete opravila opravljati, ako dobi za to oblast od škofa, sicer je najemnik in razkolnik, nja služba neveljavna. Tako je bilo od začetka do denešnjega dne in ne more nikdar v kat. cerkvi drugače biti!

In zdaj pogledajte, kako se — vsled vladne prevzetnosti — na Pruskem in Švajcarskem v „ministerski cerkvi“ godi. Posvetna vlada si je tukaj po Plojevem programu popolnem podvrgla kat. cerkev, t. j. osvojila si je pravico, duhovnike po svojem liberalnem kopitu vzrejati, ter jih postavljati za pastirje, kakor postavlja posvetne uradnike. To pa izvira iz krivega nauka, češ, da poleg posvetne oblasti ni nobene druge v državi, torej tudi cerkvene ne. Ta nauk je skoz in skoz luteransk, kajti luteranom je od nekdaj glava deželni vladar, katerega imajo za svojega papeža in škofa ob enem. Če torej naši slovenski liberalci tudi tirjajo, da se kat. cerkev popolnem podvrže posvetni oblasti, so zabredli, čeravno tega morda ne vedo — kajti so se ti ljudje o najvažnejših rečeh ubogo malo naučili

— v luteranske zmotnjave, in toliko bolj je potreba svariti verne Slovence pred takimi zbeganimi kričači.

Pomislite zdaj žalostni stan vernikov na Pruskem in Švajcarskem! Vlada preganja vsakega duhovnika, katerega škof na kako mesto postavi, ker ga hoče le ona sama namestiti, čeravno škof v to ne privoli. Verniki pridejo tako v najhujše zadrege: ali brez duhovnika biti, ali pa od vlade posiljenega, nepostavnega imeti! Na Švicarskem pa naravnoč odpravljajo postavne, od škofov poslane duhovnike, in vrivajo ubogim srenjam krivo-verce, tako imenovane novo pečene starokatolike, ki pa imajo od katoličanstva ravno toliko, kakor lesjak od jagnjeta.

Pri nas že komaj čakajo liberalci, da bi po „postavnej poti“ v državnem zboru nemško Prusijo v nasilstvu proti kat. cerkvi posnemali, duhovnike, ki jim toliko napotkov delajo, popolnem posvetni oblasti podvrgli, kakor uči silno plitvi dr. Ploj iz Ptuja. Program sedanjih liberalcev, naj so že Nemci, Slovenci alj Čehi, je: Sovraštvo zoper kat. cerkev, zatiranje vseh njenih pravic, njene svobode; brezverska odgoja šolske mladeži po 8letnem, posilnem drsanju šolskih klopi, in v dosego vsega tega: krute postave zoper duhovnike, magari da postanejo vladni uradniki, katerim se v narodno-političnih rečeh jezik zaveže, alj pa — služba vzame. To je liberalcev program, in zatorej že zdaj „Narod“ in „Tednik“ hujskata, da le duhovnikov zunej cerkve ne poslušati; zatorej se veseli „Nar.“ in reče: prav je, če se kje duhovnik obsodi, ker je ljudem oči odpiral zastran nekrščanske šole; zatorej so se zakleli liberalci: Le duhovnika ne za poslanca, naj je še tako sposoben, skoz in skoz pošten rodoljub! To vse nam jasno spričuje, da je res sovraštvo proti katoliški cerkvi, kakor tudi Šuzelka („Ref.“ štev. 41., str. 1300) piše, program avstrijskih liberalcev.

Volilci! Poslušajte naš poslednji opomin, dokler še ni prepozno. Na vsakem volišči bodo frčali okoli vas slovenski in nemčurski liberalci ter vas bodo nadlegovali za nasprotno kandidate, da vam bo po ušesih šumelo. Bodite možje in ne verujte sleparjem! Rekli vam bodo: Duhovniki (slišali boste tudi besedo „farje“, ki je zdaj v navedi pri onih, ki „omiko“ na jezikih imajo) delajo le za svojo korist, so sebičniki! — To je prav bedasto! Ko bi duhovniki le na svojo korist gledali, bi morali volitvene zadeve in sploh poganjanje za narodnost celó v nemar pustiti, kajti si s takim domoljubnim delovanjem pri gospôskah le črne pike zaslužijo in to je že marsikomu v časni kvar bilo. Da je to grda liberalna laž, vidi se prav jasno iz tega, da n. pr. „Nar.“ — in od njega izvirajo vse te puhle fraze — koroškimi duhovnikom, ki tudi v smislu pravne stranke pri volitvah — in to prav vspešno — delajo, sebičnosti ne očita. Če je sebičnost, kan-

didate pravne stranke podpirati, kaj pa vas vodi, ki delate za liberalne kandidate? — Hujskali vas bodo liberalci: Pravna stranka hoče zopet tlako, desetino in sredovečno mračnjaštvo vpeljati. Gole sleparije! Zastran robote in desetine piše kandidat pravne stranke, preč. g. Kosar to-le v svojem oklicu: „Kako bi zamogla kaj takega pravna stranka? Njena zvezda je: **pravica**! Bi li pa bila to pravica, ako bi vas hotel kdo v tlako in desetino zopet vpreči, katere ste se s poštenim plačilom rešili? Zastavim vam svojo možato besedo, da je to sumničenje grda **laž**!“ — Kar pa zadeva otročji bav bav z mračnjaštvom, ki se nam očita, tirjamo mi pravico in svobodo za kat. cerkev, in pa krščansko šolo. Če je to mračnjaštvo, potem je prvi mračnjak naš Zveličar sam, ki vse to hoče.

Hujskali vas bodo morebiti tudi nekteri učitelji, češ, da hočejo f— šolo proč spraviti. Ta je še le prav neumna! Šole ima zdaj država v oblasti, in torej jih duhovniki zatreti ne morejo, kakor tudi nikjer ljudem ne branijo, če imajo ob čim nova šolska poslopja zidati, ali stara predelovati. Duhovniki bili so tedaj že, ko še sedanji liberalci hlač niso nosili, največji prijatelji šole, to veste vi stareji možje, katere so ravno duhovniki priganjali, da ste otroke v šolo pošiljali, za šolo potrebnih reči oskrbljevali. Duhovniki so edino le proti brezverski šoli, ki pači in pohujša nedolžno mladež, in v tem se tudi vi, krščanski možje, z duhovniki popolnem strinjate.

Torej volilci, možaki krščanski! držite se krepko prihodnji ponedeljek 20. oktbra. gospodov, ki smo vam jih za kandidate priporočili. Ne poslušajte nikoga, ki vas bo proti tem možem hujskal, marveč bodite trdno prepričani, da bošče edino prav zadeli, ako tem možem svoj glas daste.

Bog vas vodi in osrčuj!

Vse za Boga in domovino drago!

Kako se je volilnim možem pri volitvah obnašati?

III.

Da kmetskiljudje volijo — volilne možé, in da še le ti potem volijo poslanca, to je ena tistih čudnih reči, katerih je postava o neposrednih volitvah polna. Kajti mestjani, veliki obrtniki in grajšaki volijo vsak **sam** — poslanca; pri kmetiskih ljudeh pa voli izmed 500 posestnikov le eden (volilni mož) sam ali neposredno poslanca. Tedaj velja **eden** tržanov ali mestjanov toliko, kakor 500 kmetiskih ljudi!

Druga napaka tudi pri sedanjih volitvah je ta, da mora vsak volilen mož glasno, ustmeno voliti, v tem ko mestjani tajno, tiho na listek zapišejo ime poslanca. Listki oddani se potem pregledajo, in kdor ima večino glasov za se, je izvoljen za poslanca. Vendar vse to ne

pomaga liberalcem nič. Skoro povsod bodo na deželi tepeni. Nemci, Čehi in Slovenci jim dajejo slovo. Tudi pri nas bodo propadli, ako Bog da in junaška sreča volilcev.

Zmaga se nagiblje našej strani: gospodom Hermanu, Kosarju in — česar se nebi bili nadjali — tudi g. Pajku. Treba le, da volitveno vojsko srečno sklenemo na den volitve, ponedeljek 20. oktobra. In v ta namen se naj na sledeče pazko ima:

1. Gledati je na to, da **nobeden naših volilcev ne izostane**; da se **nobeden ne da preplašiti, zmotiti ali** — kar bi bilo najbolj grdo — **podkupiti**. Tak človek bi bil grd izdajalec svoje domovine!

2. Volilni možje naj vzamejo seboj vsak svoj Legitimations-Certifikat. Brez tega ne sme nobeden še v hišo ne, kder se bode volilo, še menj pa sme voliti. Vsak mož, preden glasuje, mora svoj certifikat položiti na mizo pred volilno komisijo alj volilni odbor.

3. Volilni možje naj pridejo zarano na volišče in naj stopijo v volilno hišo o določeni uri. To je silno imenitno, kajti možje, ki so prvi tam, volijo volilni odbor (Wahlkommission), t. j. tiste gospode, ki vodijo vso volitev. Ta odbor šteje 7 mož. Izmed teh voli 3 cesarski komisar, druge 3 pa volijo nazoči volilni možje in sicer — po **volilnih listkih**. To poprej ni bilo. Zato nasvetujemo, da se gospodje naše stranske z volilnimi možmi doma ali pa na mestu, kder se bo volilo, poprej dogovorijo, listke napisane z imeni 3 volilcev za volilni komisijon razdelijo med naše volilne može. Kder so pa okrajni volilni odbori, ki morajo že zdaj veljavne volilne može poznati, naj ti izberejo tri zanesljive volilce za komisijon in skrbé, da enaki listki vsem volilcem o pravem času v roke pridejo. Tako bomo naj lažje svoje ljudi spravili v volilno komisijo. — Zdaj voli 6 že postavljenih odbornikov sedmega gospoda, kateri je predsednik. Teh 7 odbornikov vodi volitev. Ako se ima o kaki dvomljivi stvari razsoditi, glasujejo samo odborniki. Predsednik glasuje le tedaj, kedar je na vsaki strani enako število glasov. Iz tega se vidi, koliko da je na tem, kdo da je prvosednik komisijona. Volilni odbor razsodi o veljavnosti ali neveljavnosti glasa, alj volilca. Ako kdo drug voliti hoče, ne pa tisti, čegar ime na Legitimations-certifikatu stoji, ako je kateri volilni mož od časa, ko je v to izvoljen bil, pravico voliti zgubil, ako gre za veljavnost ali neveljavnost že oddanih glasov — v vseh teh slučajih razsodi volilni komisijon.

4. Volitev se prične in sklene o določeni uri. Naj poprej bere predsednik §§. 19 in 20. volilnega reda ter volilne može opomni, da vsak vestno in po svojem najboljšem prepričanju voli. Prvi volijo gg. odborniki; potem bere eden odbornikov po vrsti imena volilnih mož. Vsak pri-

stopi, odda legitimations-certifikat in pove glasno in ne pogojno ime poslanca, katerega hoče voliti. Kdor prepozno pride, se mora oglašiti pri komisijonu in počakati, da na zadnjič voli. Dokler čas volitve ni dotekel, se ne sme nobenemu volilnih možev volilna pravica zabraniti.

Brž ko so vsi nazoči volilni možje glasove oddali, se mora vsem naznaniti, k d o d a j e z m a g a l.

Gospodarske stvari.

Bolezni pri purah.

(Zag. „Gosp. list.“)

„Je rahlega zdravja ko mlada pura“ veli pregovor; in res, le najmanjšega povoda treba, in začne se purče okorno in žalostno držati, in konec ga je. Najbolj nevarna doba za pure je pa čas, ko se začno bolj godnjati, in posebno takrat marljiva gospodinja purčeta skrbno varje in hrani, ker se jih takrat bolezni najrajše lotijo.

Do ove prestopne dobe so bile purice z mehko maho alj pavoljo po celem telesu in glavi obrasene, po 6—8 tednih začnejo jim skoz maho ali puh (mišja dlaka) lesti debeleji bocki (mlada peresca), dokler jim maha z glave in vrata ne zgine, ter se jim na golej glavi in vratu mesnate bule prikažejo. Ova doba je za pure najbolj nevarna in jih tačas največ pogine.

Kakor se namreč pri mladih psech javlja tako zvana pesja bolezen, in pri drugih sezaveh zopet druge bolezni, ravno ko jim mlečni zobje izpadajo, enake bolezni se javljajo tudi pri drugih živalih, najnevarneje pa pri purah, ko se brijejo (novo perje dobivajo).

Do te dobe so imele purice redko in vodeno kri, pa zdaj začnejo dobivati predivaste lasi in perje, in vsled tega postaja celo telo krepkeje in snažneje. O tej prelaznej dobi jih treba bolj ko sicer varovati prehlajenja; paziti treba, da jih nagel dež, vihar ali druge elementarne nezgode ne dobitijo; a z druge strani pa morajo tim krepkeje hrane dobivati, čim bolj so nezgodam in boleznim izpostavljene. Tudi zdaj je najzdravejša hrana za nje kaša iz ajdove moke, ki se polije z vodo, v kateri se je pelin kuhal, ali jej pa primešati grenkega lecijana (Enzian), kakoršni se v lekarnah in štacunah dobi.

Dobro storé mladim puram tudi drobno zasekane kuhane koprive z nekaj zelenim pelinom, ajdovi moki primešanim, in dodati je dobro kakor poprej zasekanega luka (čebula) in česna.

Prav koristno se je pokazalo za zdravje ino napredovanje puric nekoliko zrn popra, po 5—6 zrn vsakej puri na dan. To ne dela veliko stroška, pa je skušnja pokazala, da je prav koristno.

Enkrat za vselej pristavimo, da ta žival potrebuje vedno čiste vode za pijačo; priporoča

se pa na pol funta vode pridati pol lota zelene galice (Vitriol-hudo olje), ki zabrani mnogim boleznim pristop.

Kakor vidimo, da psi travo jedó, tako bomo tudi večkrat zapazili, da pure pesek zobljajo. Čeravno ne ena ne druga žival tega za hrano ne potrebuje, vendar ni dvombe, da jim to služi za lek (zdravilo, vraštvó), in priroda uči vsako žival njej prikladno vraštvó poznovati. Pri purah se vidi, da jim pesek belutek (Quarz, belkast steklen kamen) prebavljanje pospešuje; seveda mi tega ne razumemo, kako da pura železo, steklo (glaž) in belutek prebavi, pa skušnja o tem dvomiti ne da. Reaumur je dal puri pozobati 6 s zrnjem napolnjenih steklenih kroglic; drugi den zakolje puro, pa ne najde v želodcu niti sledu stekla. Iz tega se razume, da je ni kovine, ktere bi puranov želodec ne prekuhal. (Dalje prih.)

Več živine imeti, kakor se da dobro ređiti je graje vredna napačnost še pri mnogih gospodarjih. Dobro rejena krava da več mleka, naredi boljši gnoj in prodana več denarjev vrže, kakor dvoje zastradanih kravčét.

Dunajski Judje so od Studeniške grajšine kupili gozde. Dali so 60,000 gld. in zdaj začénjajo košati Boč in sosedne gore hudo posekavati. Ako bo tako naprej šlo, nihče pa na novo pogozdenje ne mislil, bomo mesto zelenih gorá imeli golo pečovje. Potem pa bodo sosedne Haloze, Slatina itd. dobile neviht in toče in nalivov, da bo strah in groza. Čudno, da se skoro nihče ne briga za gozdarske postave! Pa pri nas je že tako, da se postava za postavo daje, zvršuje se pa le malo kaj.

Stenice pokončati je lahko na sledeči način: Nareži nekaj šibic bele vrbe (pintavec), lepo jih olupí in potem v male rokovati ali šopke povij. Šopki se potem namečejo pod postelje itd., sploh na prostore, kder se nahajajo stenice. Duh obeljenih vrbinah šibic zvabi kmalu mnogo stenice, ki rade na nje zlezejo, ter se med nje poskrijejo. Zdaj je le treba šopke vzeti in otresti in smradljivi merčes umoriti. Takisto se ponavlja, dokler ni poslednja stenica pokončana.

Trgatev. Okoli Maribora in sploh po Sl. goricah zdaj marljivo berejo po vinogradih. Voz za vozem pelja dobrega mošta v mesto. Mošt je sladek in močen, gospodarji ga cenijo 90—120 gld. štertinjak. Vendar kupovalcev se malo glasi. Penez pomanjkuje. Tudi iz Pišečkih goríc se nam poroča, da so z branjem prav zadovoljni.

Dopisi.

V Ljutomeru, 12. oktobra 1873. (Šemasti liberalni bobnarji.) „Pereat Herman!“ Proč

s Hermanom! — to je bil bojni klic gosp. dr. Plojevega krdela, ko je na mesto zborovanja pri Kapeli predzadnjo nedeljo stopilo. Lepe besede; tako dalje pa še niso prišli „Narodovi“ „cekmeštri“ in „mežnarji“, ampak to je prednost slovenskih škrijcev in ošabnih nemškutarjev, kateri so si prav ljubeznjivo med seboj roke podali. Nebi takrat za pero prijel, pa velikanske laži, ktere od kapelskega zborovanja pobegnivše dr. Plojevo krdelo med svet trosi, so me prisilile, da resnici do veljavnosti pripomorem. Bil sem pri tem shodu za podpredsednika izvoljen, zato mislim, da imam dolžnost in pa tudi pravico pred svetom to, kar se je pri tem shodu v resnici godilo, povedati.

G. Špírk, Zgornje-radgonski okr. načelnik in nemškutar od pet do glave, sklical je bil shod, h kateremu so bili nekteri povabljeni, drugi pa ne. Ob napovedani 4. uri popoldne zbralo se je mnogo ljudstva in med njimi, ako „Narodovci“ hočejo, tudi nekaj „cekmeštrov“, kar je po naših nagledih častna služba, za katero se najveljavniši srenjčani volijo, ako gre po pravici. Ker pa „cekmeštri“ niso bili, kakor dr. Plojevo krdelo, niti pri kakem „popu“ niti kje drugej v pivnici, prišli so kot volilci o pravem času na bojišče.

Klet in kar je v njej, bilo je pa vzrok, da se je dr. Plojevo krdelo nekoliko zakasnilo; zatoraj je bil predsednik, podpredsednik in zapisatelj v njihovi nenazočnosti voljen. Predsednik, gosp. Žitek, zahvali se za skazano mu čast, in prosi ljudstvo, naj se zborovanja mirno in dostojno udeleži in po trdnem in resnobnem prevdarku svoje sklepe stori.

Potem prosi sa besedo gosp. dr. Gregorčec, kateri prebere Hermanov program in priporočuje gospoda Hermana za kandidata, kateri je tudi enodušno od zbranega ljudstva z gromovitimi „živijoklici“ bil kot kandidat proglašen. Med tem pride stranka g. dra. Ploja, bilo jih je kakih 25; postavili so se pri dverih, g. dr. Ploj stopi naprej prosi za besedo, ktera se mu tudi podeli, in začne svoj program razvijati. Med njegovim govorom se slišijo večkrat klici: živijo Herman! in njegovim liberalnim frazam se živahno ugovarja. Ko pa svoj govor dokonča z besedami. „Obžalujem Vas, da spadate tudi Vi k g n j u s n i stranki“ — odvrne se ljudstvo nezadovoljno od njega, še celó tisti, ki so mu dozdej še nekoliko verjeli, kar sem iz ust njih samih slišal.

Končno še hoče gospod dr. Gregorič govoriti, vendar ljudstvo ga ni htelo poslušati, in potem je šel dr. Ploj s svojimi, od koder je prišel, in zborovanje se je mirno sklenilo. To je ob kratkem popis vsega shoda, toraj je vse to drugo, kar sta privrženca g. dra. Ploja drugi dan iz Ljutomera „Tagespošti“ in „Narodu“ telegrafirala, — da se poslužim, „Narodovih“ navadnih besed, — gola laž! Tako se namreč ta list najrajši

odreže, če resnice tajiti, alj nasprotnega dokazati ne more.

Čuditi pa se res moram, in z menoj tudi mnogi drugi, ki denešnje gibanje pazljivo gledajo, kako se morejo taki ljudje, kot so odvetniški in bilježniški pisarji, ki svoje laži zmage „Tagespošti“ itd. telegrafirajo, se z nemškutarji bratijo, pri njih pomoči prosijo itd., še Slovence imenovati, a nas druge vse, ki v njih liberalni rog ne trobimo, za „klerikalce“, „cekmeštre“, „mežnarje“, „klečeplaze“ — „gnjusé“ itd. — same lepe besede teh „omikanih“ gospodičev — psovati! Kako bi zamogli spoštovati in nasledovati ljudi, ki tako očitno lažejo, črtijo in psujejo vse, ki na njih liberalni evangelij ne prisegajo? Kaj pa za Boga nam je duhovništvo že tako strašanskega pripravo, da bi ga morali zdaj vsi koj preklinjati, in pred liberalnimi škripci kolena pripogibati? Se bomo li v odvetniških pesteh bolje občutili, kakor pri svojih poštenih dozdanih navadah, pri resnicah sv. vere, pri blagih krščanstva? Kje pa imamo in najdemo tolažbe, ko nas nevolje koljejo, nesreče preganjajo, ter nam svet pomagati ne more?

Dragi sovotilci! Nad 200 poštenih možev nas je bilo pri kapelskem shodu zebranih, drug drugemu smo si s zaupanjem v srce pogledali, spoznali smo po zvijačah nemškutarskih in lažislovenskih, da nam je poslanec potreben, ki sv. vero ima in spoštuje, ki hoče, da bodo tudi naši otroci v verskih resnicah podučeni in dobri kristjani; ki pozna državne razmere, je vajen borbe za naše pravice, ima za slovenski narod srce in že tudi tisoče zaslug, in to je gospod Herman! Rešimo zopet čast ljutomerskega okraja, ki svoje poslance vselej enodušno voli! Živijo Herman! — Vatroslav Mohorič.

Iz Gradca. Tukaj sicer ni nijednega slovenskega društva, katero bi se s politiko pečalo, vendar pa se Slovenci med seboj prav pogosto pogovarjajo o izidu volitev na Slovenskem. Kakor se vidi, tukajšne Slovence, posebno pa dijake, ki so doma iz Ptujkega volilnega okraja, najbolj zanima volitev v Ptuj. Iz počitnice došli dijaci pripovedujejo, da je zmaga gotova g. Hermanu, akoravno se agitira z vso strastjo za dr. Ploja. Kmečki volilci so neki g. dohtarju strašno zamerili, ko se jim je pripovedovalo, da hoče delati na to, da se kat. cerkev popolnoma podvrže posvetni oblasti! —

„Kmet ni pravdoslovec, pa toliko ljubezni do pravice še vendar ima, da drju. Ploju ne bo dal priložnosti, da bi cerkvi jene svete pravice kratil in jemal“ — s temi besedami začne neki volilec sv. Lenarškega okraja svoje pismo, v katerem bratu, ki ga tukaj ima, poroča o volitvenem gibanju. —

Omenjati še moram, da mi je rojen Nemec, ko je bral v „Tagespošti“ zasluge Hermanove za naš narod, oponašal, rekoč: „Allso der deutsche Herman hat für euch Slovenen der Erste und

am meisten gearbeitet? Und das müst ihr euch sagen lassen!“ — Da, za nas Štajerske Slovence gotovo, sem si mislil in — molčal. Slava pa možu, ki je Slovencem tako pravičen in tako krepka podpora!

Iz Ptuja. (Ktero lastnost terjamo da ima naš poslanec?) Pred vsem drugim mora biti naš poslanec **značajan mož**, ker le na takega se zamoremo popolnoma zanesti. — Kako je v tej reči z g. dr. Plojem? Naj sodi vsak sam. — Ko se je pred 12 leti prvokrat volilo v deželni zbor, bila sta za mesto Ptuj, Ormuž in trge 2 kandidata: vitez Wazer, in doctorand Čuček. Prvokrat je za g. Wazerja reč slabo stala, slovenski narodnjak g. Čuček je imel po pravici upanje zmagati, in sicer do zadnjega trenutka. Kratko pred volitvijo še je moral vitez Wazer drugokrat razvijati svoj program; tudi g. Čuček je govoril. Dr. Ploj našinca tako interpelira: „Ako bi Vi bili voljeni v deželni, in potem tudi mogoče v državni zbor, ktere zaveze bi kot koristne za Avstrijo zagovarjali?“ G. Čuček naravnoč pové: „Jaz bi zagovarjal zavezo z mogočno Rusijo, ktera nam je leta 1849 pomagala do zmage.“ — Na te besede zagromi dr. Ploj: „Vi tedaj hočete rusko knuto? Nam le kaže zveza z Nemčijo!“ Gosp. Čuček je potem res propal pri volitvi, dobil je kakih 80 glasov; vitez Wazer pa je zmagal! Koliko da je ta mož koristil Slovencem, vemo; pomagal pa je dr. Ploju, — ker je v kratkem potem postal odvetnik v Ljutomeru. — Kaj nam je nemška prijaznost pomagala, svedoči leto 1866. — V Ljutomeru, v celó narodnem okraju, je dr. Ploj postal narodnjak, na veliko jezo viteza Wazerja. — 11. maja t. l. se je v Ptujki sklical shod, zato, — naj se postavi za ta okraj kandidat. Na povabilu stoji v prvi vrsti imé dr. Ploja! Pri tem shodu je bil skorej enoglasno voljen za kandidata g. M. Herman. Odbor se sestavi, za prvomestnika se da voliti dr. Ploj, in vsi se za večejezo resnobno po vsej moči delati, da volitev za g. Hermana dobro izide. — Nekoliko dni poznej gre dr. Ploj v Celje k liberalnemu shodu, in začne delati na to, naj se g. Hermana kandidatura spodbije.

Jeli to značajno ravnanje? Alj se na takega možaka, ki po vetru plajš obrača, zamore v tako važnih rečeh zanesti? Naj vsakternik sam razsodi! — Temu nasproti stoji g. M. Herman kot svetla zvezda! Kljubu neštevilnemu obrekovanju, zasramovanju, preganjanju, ostal je Herman **mož beseda**, in je pri vsaki priložnosti zagovarjal Slovence, in posebno slovenskega kmeta. Kdo bo tedaj naš poslanec? Hvaležnost terja, da enoglasno volimo g. M. Hermana!

Sv. Lenart v Sl. gor. (Nova in grozna blamaža Plojeva.) Dr. Ploju se je preteklo nedeljo v Šentlenartu nova, in to v 8 dneh že druga blamaža na hrbet (pa res skoro na hrbet)

zapisala. Bil je sklican volilni shod, in sicer, kakor se iz razposlanih povabil vidi, bi bil imel shod že nedeljo poprej biti; pa tačas ni bilo prilike, ker je dr. Ploj hotel poprej pri Kapeli — blamaže imeti. Pri nas so zbobnali shod: dr. Jug, (katerega pa ni bilo doma v nedeljo), Urbančič in Solak. Edini tržan Urbančič je bil nazoč in se zopet prepričal, koliko veljavnosti da ž njim vred tržani pri kmetih imajo.

Zborovalo se je v tržki hiši, katero so tržani liberalcem radovoljno bili prepustili. Naši vrlji kmetje, ki so vedeli za igro pod klobukom, so se zbrali v obilnem številu. Prišel je dr. Ploj, spremljevan po svoji neločljivi senci, dru. Gregoriču, ž njima nekaj Ptujskih pisarjev. Urbančič in dr. Ploj sta kar hotela govoriti; pa prebrisani kmetje so jih ustavili, rekoč: Nič tako! prej se mora zbor konstituirati! Izvoli se torej skoro enoglasno častni kmet in volilec, Jak. Pečovnik iz Žrjavce, za predsednika. Dr. Ploj je mislil, da ni volitev po večini; dalo se je še enkrat nasprotno glasovati, in — le 3 roke so se vzdignile. Za podpredsednika se je volil g. Kranvogel iz Grčove, tudi volilec, za zapisnikarja pa č. g. kaplan iz sv. Lenarta.

Prvosednik opominja k mirnemu obnašanju, kar vsi obljubijo, težko pa je bilo besedo držati, kakor se je brž pokazalo. Dr. Ploj ima besedo. Poudarja, da je Slovenec, pa ne izmed „mračnjakov“, da je za ustavo (ktero le?), in spada k liberalnej stranki, ki hoče ustavo v življenje spraviti!! Hvali šolsko postavo, ki je ljudstvo osrečila, kakor ustava Avstrije. (Od vseh strani živahni, raznovrstni ugovori.) Nadaljuje: Šolskih postav vi ne zastopite. (Ohó-klici.) Le duhovniki so proti njim. (Hrup: Nič čez duhovnike!) Duhovniki morajo iz šol!*) (Hrup: Kaj? Nič več, ne besede več!) Še se čuje poslednja Plojeva beseda: Vera ni v nevarnosti — pa vzdigne se prav vihar: Nič o veri in duhovnikih, tiho, mi tega nečemo poslušati! Hotel je Ploj besedo popolniti, češ, da je treba vero in duhovnike ločiti; zagromi pa zopet ugovor, ki res presega vso advokatsko, modrost Ploja: Duhovniki so oznanjevalci sv. vere! —

Po dolgem prizadevanji predsednika in gosp. kaplana Šent-L. se ljudstvo pomiri, ter še hoče več slišati. G. Ploj pa reče jezno: Jaz ne govorim s takimi ljudmi! Na to razžaljenje nastane strašen vriš: Kdo ste pa Vi? — V svoji strasti reče Ploj: Vi ste ja črne vrane! — To je bil ogenj v streho. Nemir postane tolik, da je bil poslednji čas za Ploja, da kopita pobere. G. kaplan stopi med razkačeno množico in njemu se ima Ploj zahvaliti, da je zdrave rebra odnesel. Ploj zapusti zbirališče in ž njim vsa njegova stranka — tri moške iz Lormanja, sedem sosedov iste srenje je pa ostalo, med njimi tudi volilni mož. — Po-

tem se je zborovanje lepo mirno skončalo s tem, da je g. kaplan prebral in razložil oklic Hermanov, s katerim so bili ljudje prav zadovoljni. Na vprašanje prvosednika, kterege hočejo za poslanca, zadoni enoglasno: Živio naš poslanec Herman! G. kaplan še prebere iz „Gosp.“ popis shoda pri Kapeli, kar vzbudi nevoljo zoper Pl. in sočutje do Hermana. Zbor se sklene, in ko se Ploj odpelje, doné za njim posmehljivi živio in srečno-klici. — Tržanom se pa očitno zahvalimo, da so nam svoj magistrat za ta dan prepustili — brezplačno, kar ni mala reč. Ometati in pobeliti pa ne bo treba sobe, ker nimajo konservativni Slovenci kužne bolezni, čeravno so dru. Ploju in drugim škrijcem le „nagnjusna stranka!“

Iz Pesnichofna blizu Maribora. (Izv. dop.) Seidel nas nadleguje že mnogo let s svojo kandidaturo. Če se prašamo, zakaj je do sedaj do tolike veljavnosti prišel, moramo odgovarjati, da je le slepa udanost našega ljudstva tega kriva. Nemčurji so ljudstvo pačili, obetali so mu zlate gradove, ali dali so mu le drage postave, vzročili so mu le dosti dolgov, napredka pa nobenega ni videlo. Ni čuda, da je pri pametnejših posestnikih se začelo svitati; prašalo se je ljudstvo, kaj imamo od dosedanjih volitev; vedno volimo, pa vedno je slabše?! Seidel je zgubil pri nas mnogo mnogo, če ne vse zaupanje. Pokazalo se je to pri volitvah za volilne može v naši občini, kakor sploh v celi Jareninski fari. Občina Pesnichofen je vedno Seidl-nu dva glasa dajala; tu namreč župan strašno propagando dela za nemški „rajh.“ Strašno se napenja župan ob času volitev, da njegov bog Seidl zmaga. Do letos je vedno umel kmete za se pridobiti, bodi si po pravični ali krivični agitaciji. Zapisnik ni nikdar v redu, vedno izpušča one može, ki bi njega, srenjskega mogočnega, veliko učenega, kakor sam misli, ne volili. To pa vendar poštene slovenske kmete razsredi, letos ni dobil niti on niti njegov pajdaš (tudi znani rogovilež) glasov. Sredo, 8. okt. se je stara vez pretrgala. Voljena sta bila dva značajna, vse skozi narodna poštenjaka: znani Jože Vajngerl in Zupanič. Vidi se, če ljudstvo hoče, se lahko starega greha očisti; le mlačnost nam škoduje. Če pa pridno delamo in svoje sovražnike dobro opazujemo, se nam morajo oči odpreti in zmaga je naša. Seidl gotovo težko pogreša ta dva glasa, na katera gotovo računi. Pri zadnjih volitvah so boržanski filistri ravno v tej občini volilce prekanoli, zmagali so po nesramni krivici neveljavno sestavljenih zapisnikov. Ali nihče ni mislil, kako osoda vsako krivico slednjič kaznuje. Letos je brez agitacije, iz lastnega nagiba, narodna reč zmagala tako, da nemčurje jeza tere. Ne vedó si pomagati, mislili so, da je vse pri starem, ali vrezali so se! „Slovenski Gospodar“ pa ima veliko zaslugo, da je narodnost zbudil pri sicer vilih naših Pesnichofskih kmetih. Tudi v

*) Pri tej besedi zaničljivo pogleda g. kaplana iz sv. L., ki je bil edini duhovnih nazoč. Pis.

drugih občinah so vrlo volili. V Vajgnu, v Jarenini, v Volkorskem vrhu. Le Poličko ima nemčurja in Kaniža nezanesljivega. Bodite kmetje povsodi tako marljivi, neustrašljivi, in Seidel bo šel rakom žvižgat. Živili naši vrli volilci in naš kandidat g. prof. Janez Pajk!!

Poročilo o prvotnih volitvah.

Na kolikor smo zvediti mogli o vspehu prvotnih volitev, lahko že denes rečemo, da je g. Hermanu zmaga celó gotova, in da imata ostala dva naša kandidata: Kosar in Pajk v nekterih okrajih lepo večino glasov za se, menjka nam pa iz mnogih krajev, posebno iz Ormuškega, Ptujskega, Sevniskega, Breškega in Kozjanskega okraja poročil, da bi kaj gotovega povedati mogli, prerokovati pa ne znamo. Povemo torej le, kar za gotovo vemo.

V Mariborskem okraji je morebiti najslabejša volitev v Rušah. Vidi se, da ne živi več blagi Grizold. Še Pohorjanci niso zmogli narodnega volilca! Res žalostno!

V srenji Pösnitzhofen, (Jaren. fare) sta zvržena 2 trda nemčurja, in zmagala sta 2 vrla narodnjaka: Jož. Vajngerl in Jož. Zupanič.

V Jarenini sami je izmed 5 izvoljenih 1 nezanesljiv, 1 nasproten, 3 vrli narodnjaki.

V Šent-Jakobski fari, kamor je bil prišel Kocmutov Janžek doktor za Seidl'na agitiral, so sami zanesljivi možje naše stranke voljeni.

V Makolah iz 6 srenj 7 zanesljivih naših mož. Dozdaj, t. j. do 15. okt. stoji stvar v Mar. okraji tako-le: Izmed 135 glasov je 50 naših, 29 Seidl'novih, 18 dvomljivih, 38 še pa neznanih.

V Bistriškem okraji: izmed 52 glasov 18 naših, 11 Seidl'novih, 6 dvomljivih, 17 neznanih. Skupej tedaj: izmed 187 glasov dozda 68 odločno naših, 40 Seidl'novih, 24 dvomljivih, 55 še pa neznanih.

V Konjiškem okraji je bilo v nekterih krajih groznih nerednosti, o katerih pa govorimo po volitvah, ko bode pravi čas povedati, kaj da je bilo pri sedanjih volitvah zamujeno. Tepanjcem, ki so se dali tržanu, staremu Wallandu v kozji rog zagnati, stajljamo pa že zdaj na izgled poštene kmete Šent Lenarškega okraja, ki so preteklo nedeljo tržanu Urbančiču, ki je nemškutar, kakor Walland, in je hotel za Ploja rogoviliti, jezik zavezali, rekoč: Vi U. nemate tukaj ne besede govoriti, ker gre zdaj za kmečke volitve; ko je pri vas tržanih Brandstetter bil, se mi nismo v vaše volitve vtikali. — Tako treba zdaj s „purgarji“ govoriti.

V Konjicah je izvoljenih po hudem boji 5 zanesljivih mož; A. Pajek, J. Kline, J. Kolarič, J. Bobika in A. Kračun.

V Tepanjih 1 zanesljiv, 1 dvomljiv.

V Bezini 2 zanesljiva; v Spodnj. Grušovjem (Prihova) 2, ki utegneta držati. V Žičah

1 zanesljiv, 1 (Posek) nasproten, ki pa v tej srenji ne biva!! V Oplotnici sijajna zmaga: 6 celó zanesljivih glasov, tudi 7. utegne biti za nas!

V Ločah, Zbelovem, Lažah je Posek ljudi na svoje limanice dobil in 7 nasprotnih glasov zmešetaril. Pri sv. Jerneji po strašanski nepostavnosti 2 nasprotna. — V Špitaliču in Dromljah 6 zanesljivih, v Bezovici (Črešnice) 2 naša. — Izmed 37 jih je tedaj: 23 celó zanesljivih, štirje dvomljivi, 10 nasprotnih. — Drugo še vse neznano.

V Celjskem okraji: Teharska fara 6 vrlh mož pravne stranke, ki bodo volili Kosarja. Pri Novi cerkvi 5 zanesljivih; v Doberni in pri sv. Martinu sami vrli možje pravne stranke. V Vojniku vseh 6 glasov za Kosarja. V Petrovčah 4 in v Pirečicah 4 Kosarjevi glasovi. Pri sv. Rupertu nad Laškim 3 zanesljivi volilci. Iz Laškega le toliko vemo, da se jih je sila malo volitve udeležilo. Kako da bodo volili, se bo pokazalo v pondeljek. — V Solčavi 2 glasa, v Lučah 3, na Ljubnem 3 glasovi za Kosarja, 1 dvomljiv; v Kokarjih 2 glasa, v Mozirjem 3 glasi za Kosarja, 2 dvomljiva; Paka, Ložnica, Vrbje pri Žalcu za Kosarja. — Rečica je pa šla rakom žvižgat, ravno tako Pribold, kjer so večjidel nemčurji zvoljeni.

Jurjev kloster izmed 6 volilcev 3 odločno naši, kar je tem bolj važno, ker je dozda tukaj vseh 6 nasprotnih bilo. — V Braslovčah 6 zanesljivih glasov za Kosarja. V Gornjemgradu 4, pri sv. Martinu 1, v Novišti 2 glasa — vsi za Kosarja. — V Polzeli 3, v Gotovljah 2, v Šent-Ilu 3 glasi za Kosarja.

V Šoštanjskem okraji: V Skalajah vsi 3 glasovi za Kosarja, ravno tako v Velenjem vsi 4 glasovi. V Šoštanjski fari, rojstnem kraju nasprotnika dra. Vošnjaka, ima Kosar v treh srenjah vseh 8 zanesljivih glasov! Od sv. Florijana in šent Janža še sicer ni poročila, pa tukaj ni dvoma, da bodo vsi na našej strani.

Iz Breškega okraja vemo za gotovo le uspeh volitev v Pišecah, kder je 5 celó zanesljivih za Kosarja, 2 pa dvomljiva, ki pa tudi utegneta za Kosarja glasovati.

V Šmarskem okraji: Šmarje 7 poštenih in odločnih mož pravne stranke za Hermana; v šent Vidu s čast. g. župnikom vred vsi 3 glasovi za Hermana. Sladkagora-Lemberg vsi 4 glasovi Hermanovi.

V Rogačkem okraji je po celó zanesljivem poročilu 30 konservativnih glasov za Hermana, in le kaki 3 glasovi so dvomljivi.

V Monšberški srenji 3 odločni glasovi za Hermana, pri sv. Bolfangu menda tudi oba, g. dopisnik je pozabil omeniti, kako da stoji. — V Vržeju, pri Mali nedelji in sv. Križu sami Hermanovi glasovi.

V Gornje-Radgonskem okraji je izmed 10 glasov 8 odločno za Hermnna, 2 neko-

liko dvomljiva, pa je upanje, da glasujeta tudi zanj, ker sta razumna moža. — V Polički občini sta dobila po 2 glasa: Juri Črnko in pl. Hempl, ki pa ni bil nazoč, da bi se bilo moglo srečkati. Če bode J. Č. potrjen, voli tudi Hermana. — V gornje-radgonski srenji jih je izmed 14 volilcev le 10 volilo, 4 krčmarji so zaradi „g'schäfta“ doma ostali in tako izid volitve prepustili c. k. možem, in dvema učiteljema, ki sta tudi — voljena, ker so 4 duhovniki v manjšini bili. Učitelja sta nezanesljiva, pa tudi — neškodljiva, in si pojmeta v Ljutomer le po blamažo!

V Jurjevski fari 12 Hermanovih glasov, v Negovi menda 2, v Ivanjcih 2 za Hermana.

☛ Zdaj pa še četiri prevažne reči: ☛

1. Vrli Ljutomerski volilci so povabili v posebnem pismu volilce vsega okraja, da nje-den doma ne ostane, ampak vsi volit pridejo, ker večkrat en sam glas stvar odloči. Ob enem vabijo volilce, da se 20. oktobra eno uro pred volitvijo zaradi posvetovanja vsi zberejo v gostilnici:

☛ g. Turmana v Ljutomeru.

Volilcem Celjskega okraja naznanja okr. volilni odbor, da se naj vsi volilci pravne stranke, ki bodo Kosarja volili, zberejo na večer 19. okt. in v jutru 20. oktobra pred volitvijo v gostilnici:

☛ „pri volu“,

kder se bo vse potrebno dogovorilo.

Ptujski volilci naj se zberejo v gostilnici g.

☛ Vojska,

(zum Kaiser v. Österreich.)

Volilci okraja **Mariborsko-Bistričkega** se zberejo 20. okt. ob 8 uri v jutru eni ☛ pri **Ohmu** „zur Traube“, drugi ☛ „zur Stadt Triest“ v Magd. predmestji.

2. Sveta dolžnost je vsakemu volilnemu možu, kateremu so srenjčani z volitvijo zaupanje dali, da to zaupanje tudi spoštuje in **volit gre**, voli pa v estno tako, kakor želé srenjčani, katere zastopa.

3. Ne verujte baharijam „Tednika“, ki tako po svetu bobna, kakor da ima liberalni kandidat dr. Vošnjak že vse glasove zagotovljene. Tako bahanje meri le ná-to, volilce preslepiti. Voljen bo le tisti, ki ga hočejo volilci, ne pa on, katerega si „Tednik“ in „Narod“ želita.

4. Čuje se iz raznih krajev, posebno iz tistih, kder nemčurska liberalca Seidl in Sniderschitz za poslanstvo se pipljeta, da se **glasovi skušajo z denarjem kupiti**. Možje volilci! denar je hitro proč, **madež izdajalstva** se pa duše prime. Odbijte z nevoljo grdega mešetarja, ki vas hoče zapeljati, da svojo vest prodate. Pravična ni nikdar stvar, za katero se s podkupovanjem dela. Glejte, preteklo je več ko 1800 let, pa vendar po-

zna ves svet in zaničuje Judeža - Iskarijota, ki je za ubogih 30 srebernikov nedolžnega Jezusa izdal! Ker bo šlo v državnem zboru za najsvetejše stvari, za cerkev Gospodovo, postane zares pravi Judež Iskarijot, ki se za 5 ali 10 gold. na stran Gospodovih sovražnikov — liberalnih kandidatov — zva-bití da.

Razne stvari.

(Volilni shod) v Slovegradcu v nedeljo 12. t. m. bil je sijajin. Zbranih bilo je nad 200 skoro samih volilnih možev. Predstavil se je kandidat, g. prof. Pajk volilcem ter jim razložil svoj program, ki je bil prav povoljno sprejet in g. Pajk z navdušenjem za kandidata proglašen.

Okrajni zdravnik za živino) postavljen je po naznanilu na poslednji strani denešnjega „Gospod.“ gospod Fr. Ksav. Sorina, Slovenec od Velike nedelje, ki slov. jezik popolnem v besedi in pismu ume, kateremu so dobro znane razmere celega okraja. V nja delokrog spada: Ljutomerski, Radgonski, Sv. Lenarški Ptujski, Rogacki, Ormuški in Šmarski okraj. Hvala dež. odboru za to srečno volitev!

Najnovejše novice.

Na Koroškem so pri velitvah kmečkih občin zmagali sami nemški liberalci.

Na Češkem je dozdej zmagalo 17 federalistov, ustavakov pa 11. V dveh volilnih okrajih morajo še enkrat voliti.

Na spodnjem Avstrijskem je med 10 poslanci zmagal kolikor se dozdej ve, eden konserv. mož, g. dr. Harant.

Na gornjem Avstrijskem je izmed 7 poslancev voljenih pet katoliških mož. Lepa zmaga!

15. t. m. se voli na Istrijskem, Goriškem in Solnograškem. 16 v kmečkih občinah na Kranjskem in Tržaškem.

Listnica vredništva: G. Jak, Sagadinu: Vaš račun je v redu — G. J. C. na Sladkigori. Novi list „Slovenec“ je tvorek prvokrat izišel. Piše se o tej zadevi opravištvu v Blaznikovi tiskarnici v Ljubljani. — „Glas“ izhaja na teden enkrat v Gorici.

Loterijske številke:

V Trstu 11. okt. 1873: 50 48 26 14 58.

Prihodnje srečkanje: 25. oktobra.

Diplomirani, deželni zdravnik za živino

po Ljutomerskem, Radgonskem, Šent-Lenarškem, Ormuškem, Ptujskem, Rogackem in Šmarskem okraji, gospod

Franč Ksav. Sorina,

je s 1. oktobrom svojo službo nastopil in stanuje v Ljutomeru, na glavnem trgu, v prvem nadstropji pri g. Jan. Vučini.

1—3